

TYT-AYT

TARİH

EL KİTABI

YAYINEVİNE AİT KİTAPLAR
ÖRNEK PDF'LER
AKILLI TAHTA UYGULAMALARI
(PARDUS İLE UYUMLUDUR.)
VİDEO SORU ÇÖZÜMLERİ
MOBİL UYGULAMALAR
LİSE DESTEK ÖĞRENCİ
UYGULAMASI

Kullanım Kılavuzu İçin Karekodu Okut

DijitalSet

DİJİTAL EĞİTİM SETİ
www.dijitalset.com

Sanal Sınıf Entegrasyonu
Mobil Öğretmen ve
Öğrenci Uygulamaları
Erişilebilirlik

PRO EL KİTAPLARI

KONU ANLATIM VİDEOLARINA
YAYIN DENİZİ EĞİTİM YOUTUBE
KANALINDAN ULAŞABİLİRSİNİZ.

GÜNCEL MÜFREDATA UYGUN

KAZANIMLARLA UYUMLU

RENKLİ-RESİMLİ-TABLULU

PRATİK BİLGİLERİ İÇEREN

TAM KONU ANLATIMI

Copyright ©

Bu kitabın her hakkı yayinevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayımlayan yayinevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

Genel Yayın Koordinatörü
Ayça AKTAŞ DEMİRCAN

Yazar
Mehmet Ali CEMİLOĞLU
Hülya ÖZATEŞ
Mesut KURT

Dizgi
Yayın Denizi Dizgi Birimi

10-0921-10000-B / 29 TL
ISBN:978-605-197-414-9

Basım Yeri

 yd_yayindenizi

 yd_yayindenizi

 Yayın Denizi

 Mobil uygulama
Yayın Denizi Eğitim

 www.yayindenizi.com.tr

 yayindenizi@isler.com.tr

 0549 839 68 49

 YAYIN DENİZİ EĞİTİM

Ön Söz

Değerli Meslektaşlarım ve Sevgili Gençler,
Gittikçe büyüyen bir yarışın koşucuları olarak sizler, bu yarışta yer alabilmek, daha da önemlisi ipi göğüsleyebilmek için sınava uygun materyallere ihtiyaç duymaktasınız. Bu noktada bilimsel tekniklerle her anlamda donanımlı gençler olarak hazırlanmaya ihtiyacınız var. Bunun için Yayın Denizi; her branştan çeşitli kitaplarla (Yayın Denizi Soru Bankaları, Konu Anlatımlı Kitaplar, Branş Denemeleri ve Kurumsal Denemeler), dijital donanımı ile (tüm kitapların video çözümlerine uygulamaya üzerinden ulaşabilme, soru bankalarının çözümlerine ayrıca Youtube üzerinden erişebilme, Yayın Denizi Eğitim Youtube sayfasında kitabın yazarları tarafından çekilen konu anlatımlarını dinleyebilme, Mobil Uygulama Yayın Denizi ile programa yüklenmiş olan deneme ve testleri çözerek kendinizi geliştirmeye extra imkân sağlayan uygulamalarla) ihtiyaç duyacağınız bütün verileri yanı başınızda hazır tutmayı amaçlamaktadır.

Tarih dersinden 2017 yılından itibaren TYT sınavında 5; AYT sınavının SOSYAL BİLİMLER-1 kısmında 10, SOSYAL BİLİMLER-2 kısmında ise 11 soru yer almaktadır.

Bu doğrultuda tarih alanındaki konu ihtiyacınızı karşılamak adına oluşturduğumuz bu Cep Tarih Konu Anlatımlı kitabımız, MEB'in Tarih Ders kitapları temel alınarak oluşturulmuştur. Müfredatı %100 uyumlu olan bu kitabımız, siz değerli öğrencilerimizin başucu kitabı olacaktır.

YAYIN DENİZİ PRO Tarih Cep kitabı ile;

- Sizlere taşması kolay, her zaman elinizin altında bulundurabileceğiniz bir kitap hazırladık.
- Ünite girişlerine yerleştirilen Kavram Haritaları ile ünitenin tek sayfalık bir özeti ve mantığını vermenin yanında üniteyi hafızanızda şekillendirmeyi amaçladık.
- Kitaba yerleştirilen resimler, haritalar, tablolar gibi unsurlarla görsel hafızalarınızı güçlendirmeye çalıştık.
- Temel noktalara vurgu yaptık, önemli yerlerde hatırlatıcı notlar düşüktük. Böylece zaman kazanmanızı amaçladık.
- MEB kitaplarını ve müfredatı tarayarak hazırladığımız konu anlatımı ile sınavda neler sorulabilir, kısmını daha da belirgin hale getirdik. Böylece maximum verim elde edebileceğiniz bir ürün ortaya çıkarmaya çalıştık.
- Ayrıca bu kitap ile sizi sınava hazırlarken aynı zamanda geçmişini bilen, öğrenme merakı içinde, araştıran bir gençliğin bu çabasına katkı sağlamak için verdiğimiz bu uğraşı, umarım sizler tarafından da beğenilir.

Sınava hazırlıkta her birinize tek tek Yayın Denizi ailesi olarak başarılar diliyoruz.

Yayın Denizi
Tarih Zümresi

ETKİN ÇALIŞMA YÖNTEMİ

- ✓ Okulda gün boyu dersler peşinizi bırakmadı. Eve geldiğinizde biraz dinlendikten sonra derse devam etmelisiniz. Çünkü, hedefleriniz ve hayalleriniz var. Bunu asla aksatmamalısınız.
- ✓ Kendinize bir ders çalışma saati belirlemeli ve sürekli bunu düşünmelisiniz. Çünkü zihin neyi tekrar ederse kendini o yönde yönlendirir.
- ✓ Tekrarı asla bırakmamalısınız. Özellikle yeni öğrendiğiniz bilgiyi günlük tekrar etmelisiniz. Tekrar etmek başarının anahtarındır. Bilginin pekiştirilmesini ve uzun süreli hafızaya atılmasını sağlar.
- ✓ Bilgiyi mutlaka ilişkilendirerek öğrenmelisiniz. Bu yöntem bilginin kalıcı olmasını sağlar.
- ✓ Yavaş not alma beynin konsantre olmasını zorlaştırır. Yazma hızı ile beynin çalışma hızı arasında boşluk meydana gelir. Zihin başka alanlara kayar ve konsantrasyon sorunu başlar. Not alma hızınızı kendinize göre belirlemelisiniz.
- ✓ Ezberden kaçınmalısınız. Öğrenilen bilginin tam olarak kullanılabilmesi için beyin tarafından analizinin yapılması gerekir. Ezberci sistem bunu engeller.
- ✓ Ders çalışırken uygun periyotlarda ara vermelisiniz. Ara vermek odaklanma gücünüzü artıracaktır.
- ✓ Sosyal hayatınızda karşınıza güçlükler çıkabilir. Bunlarla başa çıkabilmeli ve mümkün olduğunca ortadan kaldırmaya dikkat etmelisiniz.
- ✓ Dikkatinizi uyanık tutmalı ve yaptığınız işe odaklanmalısınız.

$$\text{Bilgi} + \text{Deneyim} + \text{Duygu ve Davranış} = \text{ÖĞRENME}$$

Eksik konu bırakma.

Kavramları öğren.

Tekrar et.

Konuları şekil ve grafikle destekle.

Konuları günlük yaşamla ilişkilendir.

Okuma alışkanlığı kazan.

Kendine güven.

Başarmak bu kadar kolay!

1. ÜNİTE

TARİH VE ZAMAN9

2. ÜNİTE

İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ17

3. ÜNİTE

ORTA ÇAĞ'DA DÜNYA33

4. ÜNİTE

İLK VE ORTA ÇAĞLARDA TÜRK DÜNYASI43

5. ÜNİTE

İSLAM MEDENİYETİNİN DOĞUŞU55

6. ÜNİTE

TÜRKLERİN İSLAMİYET'İ KABULÜ VE İLK TÜRK
İSLAM DEVLETLERİ69

7. ÜNİTE

YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE
SELÇUKLU TÜRKİYESİ81

8. ÜNİTE

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302-1453)93

9. ÜNİTE

DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER101

10. ÜNİTE

BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ109

11. ÜNİTE

DÜNYA GÜCÜ OSMANLI (1453-1595)117

12. ÜNİTE

SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI131

13. ÜNİTE

KLASİK ÇAĞDA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ137

14. ÜNİTE

DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA
OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)145

içindekiler

15. ÜNİTE

DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI161

16. ÜNİTE

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE

DENGE STRATEJİSİ (1774-1914)179

17. ÜNİTE

DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN

DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ191

18. ÜNİTE

SERMAYE VE EMEK217

19. ÜNİTE

XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT225

20. ÜNİTE

XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA229

21. ÜNİTE

MİLLÎ MÜCADELE247

22. ÜNİTE

ATATÜRKÇÜLÜK VE TÜRK İNKILABI275

23. ÜNİTE

İKİ SAVAŞ ARASINDAKİ DÖNEMDE

TÜRKİYE VE DÜNYA299

24. ÜNİTE

II. DÜNYA SAVAŞI315

25. ÜNİTE

II. DÜNYA SAVAŞI SONRASINDA

TÜRKİYE VE DÜNYA (SOĞUK SAVAŞ)325

26. ÜNİTE

TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA

DÜNYA VE TÜRKİYE (YUMUŞAMA DÖNEMİ)337

27. ÜNİTE

XXI. YÜZYILIN EŞİĞİNDE

TÜRKİYE VE DÜNYA (KÜRESELLEŞEN DÜNYA)351

YILLIK PLAN ÖRNEĞİ

HAFTA	İÇERİK: (TARİH ve ZAMAN / İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ / ORTA ÇAĞ'DA DÜNYA) (1. AY)
1. HAFTA	Tarih ve Zaman
2. HAFTA	İnsanlığın İlk Dönemleri
3. HAFTA	İnsanlığın İlk Dönemleri
4. HAFTA	Orta Çağ'da Dünya

HAFTA	İÇERİK: (TÜRK DÜNYASI / İSLAM MEDENİYETİ / TÜRKLERİN İSLAMİYETİ KABULÜ / SELÇUKLU TÜRKİYESİ) (2 AY)
1. HAFTA	İlk ve Orta Çağlarda Türk Dünyası
2. HAFTA	İslam Medeniyetinin Doğuşu
3. HAFTA	Türklerin İslamiyet'i Kabulü ve İlk Türk İslam Devletleri
4. HAFTA	Yerleşme ve Devletleşme Sürecinde Selçuklu Türkiyesi

HAFTA	İÇERİK: (BEYLİKTEN DEVLETE OSMANLI / OSMANLI ASKERİ TEŞKİLATI) (3. AY)
1. HAFTA	Beylikten Devlete Osmanlı Siyaseti
2. HAFTA	Osmanlı Askeri Teşkilatı
3. HAFTA	Beylikten Devlete Osmanlı Medeniyeti
4. HAFTA	Beylikten Devlete Osmanlı Medeniyeti

HAFTA	İÇERİK: (DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI/ OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI / OSMANLI TOPLUM DÜZENİ) (4. AY)
1. HAFTA	Dünya Gücü: Osmanlı
2. HAFTA	Dünya Gücü: Osmanlı
3. HAFTA	Sultan ve Osmanlı Merkez Teşkilatı
4. HAFTA	Klasik Çağda Osmanlı Toplum Düzeni

HAFTA	İÇERİK: (OSMANLI SİYASETİ (1595 - 1774) / DEĞİŞİM ÇAĞI / DEĞİŞEN DEVLET TOPLUM İLİŞKİLERİ) (5. AY)
1. HAFTA	Değişen Dünya Dengeleri Karşısında Osmanlı Siyaseti (1595 - 1774)
2. HAFTA	Değişim Çağında Avrupa ve Osmanlı
3. HAFTA	Uluslararası İlişkilerde Denge Stratejileri
4. HAFTA	Devrimler Çağında Değişen Devlet - Toplum İlişkileri

HAFTA:	İÇERİK: (SERMAYE ve EMEK / XIX ve XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT) (6. AY)
1. HAFTA	Sermaye ve Emek
2. HAFTA	Sermaye ve Emek
3. HAFTA	XIX. ve XX. Yüzyılda Değişen Gündelik Hayat
4. HAFTA	XIX. ve XX. Yüzyılda Değişen Gündelik Hayat

HAFTA:	İÇERİK: (XX. YÜZYIL BAŞLARINDA OSMANLI DEVLETİ VE DÜNYA / MİLLİ MÜCADELE) (7. AY)
1. HAFTA	XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya
2. HAFTA	XX. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya
3. HAFTA	Milli Mücadele
4. HAFTA	Milli Mücadele

HAFTA:	İÇERİK: (ATATÜRKÇÜLÜK ve TÜRK İNKILABI / İKİ SAVAŞ ARASI DÖNEMDE TÜRKİYE VE DÜNYA) (8. AY)
1. HAFTA	Atatürkçülük ve Türk İnkılabı
2. HAFTA	Atatürkçülük ve Türk İnkılabı
3. HAFTA	İki Savaş Arası Dönemde Türkiye ve Dünya
4. HAFTA	İki Savaş Arası Dönem Türkiye ve Dünya

HAFTA:	İÇERİK: (II. DÜNYA SAVAŞI ve SONRASI) (9. AY)
1. HAFTA	II. Dünya Savaşı
2. HAFTA	II. Dünya Savaşı
3. HAFTA	II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya (Soğuk Savaş)
4. HAFTA	II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya (Soğuk Savaş)

HAFTA:	İÇERİK: (TOPLUMSAL DEVRİM ÇAĞINDA TÜRKİYE ve DÜNYA / XXI. YÜZYILIN EŞİĞİNDE TÜRKİYE ve DÜNYA) (10. AY)
1. HAFTA	Toplumsal Devrim Çağında Türkiye ve Dünya (Yumuşama Dönemi)
2. HAFTA	Toplumsal Devrim Çağında Türkiye ve Dünya (Yumuşama Dönemi)
3. HAFTA	XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya (Küreselleşen Dünya)
4. HAFTA	XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya (Küreselleşen Dünya)

YD PRO
YAYIN DENİZİ

1. Ünite

TARİH VE ZAMAN

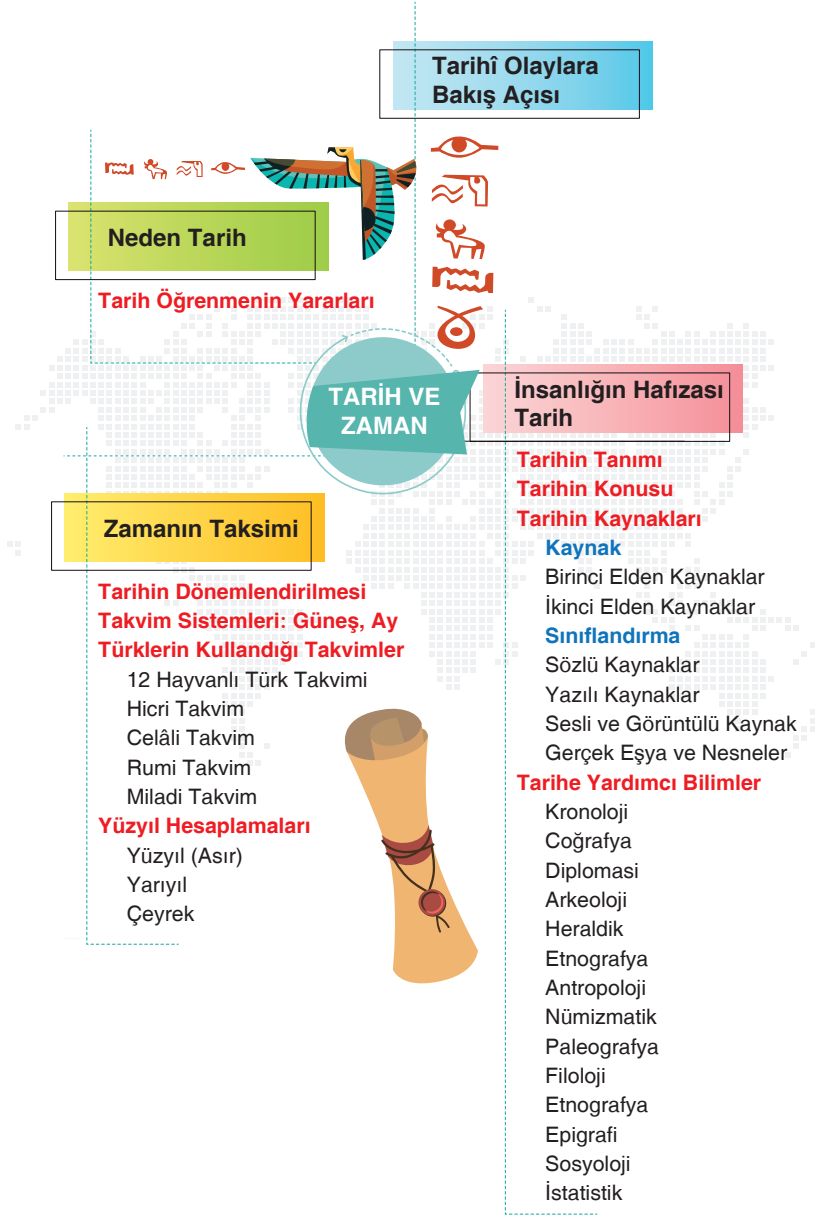
Video Anlatımı

Tarihin Konusu	1 Video
Zamanın Taksimi	1 Video

VIDEO KONU ANLATIMI
YAYIN DENİZİ EĞİTİM
KANALIMIZDA

1. Ünite

TARİH VE ZAMAN

İNSANLIĞIN HAFIZASI TARİH

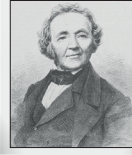
- Tarih, geçmişteki insanların yaşayışlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini, yer ve zaman göstererek, sebep-sonuç ilişkisi içerisinde, belgelere dayalı olarak, objektif biçimde inceleyen sosyal bilimdir.
- Tarih, geçmişten günümüze her zaman ilgi gören bir bilim olmuştur. Çünkü insan nereden geldiğini ve nereye gittiğini bilmek ister. O hâlde tarih, geçmişimizi öğrenmemizin yanında geçmişteki hatalardan ders çıkarmamıza ve bu doğrultuda geleceğimizi şekillendirmemize fayda sağlar.

TARİH NEDİR?

Heredot

“İnsanların başlarından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgidir.” der.

Ranke

Tarihin belgelerle ortaya çıkacağını savunur.

İbni Haldun

“Gerçeği araştırmak, olayların sebeplerini bulup ortaya koymak” olarak tanımlar.

Halil İnalıcık

Tarihçilerin kutbu olarak bilinen Halil İnalıcık ise gerçek tarihin kaynaklarla elde edileceğini belirtir.

Tarihin Konusu

Sosyal bilimlerin temeli sayılan tarihin konusu, insan ve insan topluluklarının meydana getirdikleri siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik vb. alanlarındaki bütün faaliyetlerdir. O hâlde kısaca tarihin konusu insandır.

TARİH BİLİMİNİN ÖZELLİKLERİ

- Tarihin uğraş alanı insan ve insan topluluklarıdır.
- Tarihi olaylarda yer ve zaman belirtilmelidir.
- Tarihi olaylar, belgelere dayandırılmalıdır.
- Tarihi olaylar, tekrarlanamaz. Bu nedenle deney ve gözlem yöntemi uygulanamaz.
- Tarihi olaylarda sebep-sonuç ilişkisi bulunmalıdır.
- Tarihi olaylar objektif (tarafsız) incelenmelidir.
- Tarihi bilgiler bulunan yeni belgelerle değişebilmektedir.

TARİHİN KAYNAKLARI

Kaynak: Tarihi bilgiye kaynaklık eden malzemelerdir. Birinci el kaynaklar (ana kaynak) olayın geçtiği döneme ait belge ve buluntulardır: Kitabe, abide, arkeolojik buluntu, para vb. İkinci el kaynaklar, olayın geçtiği döneme yakın ya da o dönemin kaynaklarından faydalanılarak meydana getirilen eserlerdir.

Kaynakların Sınıflandırılması:

- **Sözlü Kaynaklar:** Şarkı, türkü, efsane, destan, mani, ninni, ağıt...
- **Yazılı Kaynaklar:** Tabletler, fermanlar, beratlar, kitabeler...
- **Sesli ve Görüntülü Kaynaklar:** Fotoğraflar, filmler, video bantlar...
- **Gerçek Eşya ve Nesnelere:** Arkeolojik buluntular, tarihi eşyalar...

TARİHE YARDIMCI BİLİMLER

Tarihe yardımcı bilimler şunlardır:

Kronoloji: Takvim bilgisidir. Olay ve olguların zamanını tespit etmemize yardımcı olur.

Arkeoloji: Kazı bilimidir. Toprak veya su altında kalmış tarihî kalıntıların ortaya çıkarılmasında arkeoloji bilimi yardımcı olur.

Paleografya: Eski yazı ve alfabelerin çözülmesinde, tarihe yardımcı olur.

Filoloji: Dil bilimidir. Dillerin tarihî gelişimini ve zamanla değişimini araştırır.

Epigrafi: Kitabeler bilimidir. Kitabe ve anıtlardaki yazıların okunmasını, çözümlenmesini sağlayarak tarihe yardımcı olur.

Diplomasi: Siyasi belgeler içinde yer alan antlaşma metinlerini, beratları, fermanları vb. inceler.

Coğrafya: Yer bilimidir. Bir yerin coğrafi özelliklerinin tarihî olaylar üzerine etkisi coğrafya bilimi sayesinde açıklığa kavuşur. İnsan ve mekân arasındaki etkileşimi inceler.

Antropoloji: İnsan ırklarını inceleyen bilim dalıdır.

Etnografya: Geçmişteki insanların örf, âdet, gelenek ve göreneklerini inceleyerek toplumların kültürel yaşamlarının öğrenilmesine yardımcı olur.

Nümizmatik: Para bilimidir. Diğer adı meskukatır.

Heraldik: Arma bilimidir. Armalardaki şekillerin anlamlarını açıklayarak ilgili siyasi yapı hakkında bilgiler elde edilir.

Felsefe: Tarihî olayların doğru bir biçimde değerlendirilip yorumlanmasında tarihe yardımcı olur.

Kimya: Tarihî bulguların hangi döneme ait olduğunun belirlenmesinde tarihe yardımcı olur.

Sigillografi: Mühür bilimi demektir. Dönemin özellikle riyle ilgili bilgilere ulaşmamızı sağlar.

Arma

NEDEN TARİH?

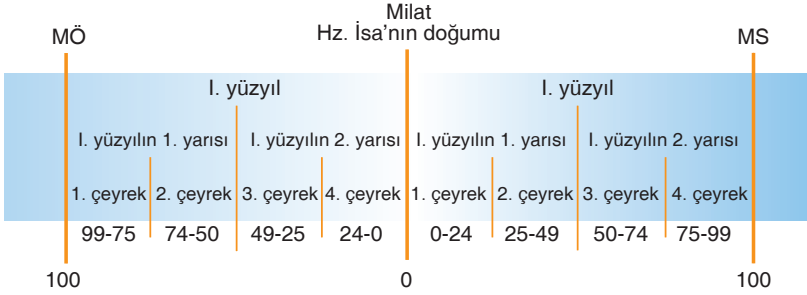
Tarih öğreniminin amacı ve yararları şunlardır:

- Milleti millet yapan unsurlardan biri tarihtir. Millî bilincin oluşmasını sağlar. Bu sayede kişiler, ulusal ve toplumsal kimliğini tarih sayesinde oluşturur.
- Tarih, kişiye aidiyet duygusu kazandırır.
- Tarih bilinci, toplumsal birlik ve beraberliği sağlar.
- Tarih, bireyin ve toplumun geçmişten ders alarak geleceğe sağlam adımlarla yürümesini sağlar.
- Tarih, neden-sonuç ilişkisi üzerine kurulu olduğu için bireyde çok yönlü düşünmeyi ayrıca değişim ve süreklilik becerisini geliştirir.

TARİHİ OLAYLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Öncelikle bilinmelidir ki tarih, geçmişin bilgisidir. Olaylar geçmişteki bir zamanda yaşanmış ve bitmiştir. Tekrarı da mümkün değildir.
- O hâlde tarihî olaylar değerlendirilirken günümüz koşulları değil de tarihî olayların yaşandığı günün koşulları dikkate alınmalıdır.

TARİHİN DÖNEMLENDİRİLMESİ

- İnsanoğlu, geçmişini merak eden bir varlıktır. Onun için de tarih bilimine yönelmiştir. Geçmişini anlamak, içinde bulunduğu anı ve günü değerlendirmek ve geleceğini inşa etmek için yöneldiği tarih biliminde, çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır.
- Yaşanılan bu sorunlardan birisi de tarihin uzun ve karmaşık bir yapıya sahip olmasıdır.
- Yaşanılan bu sorunu çözmek için de tarihi asır, çağ, devir gibi zaman birimlerine ayırmıştır.
- Yaşanan bir diğer sorun ise yaşanan olayların kaydını tutma gereği idi. Bu sorun da yazının icadı ile çözüme kavuşturulmuştur. Yazının bulunması ile tarih, genel olarak iki başlık altında toplanmıştır:

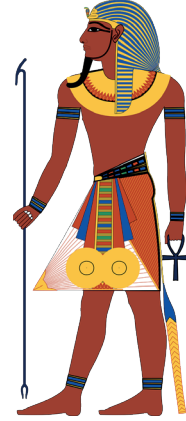
Tarih Öncesi Dönem (Yazının olmadığı dönem)

Tarih Sonrası Dönem (Yazının olduğu dönem)

- Sadece bu dönemlendirmelerle yetinilmemiş, tarih öncesi dönem “taş” ve “maden” devri olarak ikiye ayrılmış, her bir devir de yine kendi içerisinde çeşitli devirlere ayrılarak tarihin incelenmesi daha basit hâle getirilmiştir.
- Ayrıca Avrupa yani Batı dünyası, tarihi dönemlere ayırırken bu dönemlerin başlangıç ve bitiş tarihlerini, kendileri için önemli olan olaylara göre belirlemişlerdir.

ZAMANIN TAKSİMİ

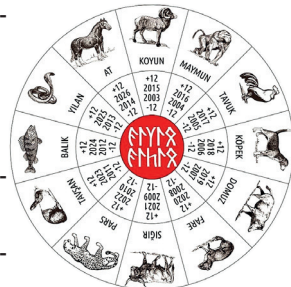
- İnsanoğlu yaşamını düzenlemek, zamanı hesaplamak istemiş, bununla ilgili olarak da birçok yöntem kullanmıştır.
- Sonuç olarak da günümüzde kullandığımız takvim bilgisi ortaya çıkmıştır.
- Mısırlıların bulduğu bu ilk takvim, güneş yılı esaslı olarak düzenlenmiştir. Dünya'nın Güneş etrafındaki 1 dönüşünü esas alır. Bu da 365 gün 6 saate denk gelmektedir.
- Sümerler, ay yılı esaslı takvimi oluşturmuşlardır. Ayın dünya etrafındaki 1 dönüşü esas alınır. Ay yılı esaslı takvimde 1 yıl 354 gün olarak hesaplanmıştır.
- Tarihte birçok kavim veya devlet, takvim oluşturmuş ve bu takvimlerin başlangıcını da kendileri için önemli olan olayları başlangıç kabul etmişlerdir. Hristiyanlar, Hz. İsa'nın doğumu olan sıfırı (milat), takvimleri için başlangıç olarak kabul ederken Müslümanlar; Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçünü (Hicret - 622), İbraniiler yaratılışı (MÖ 3761), Yunanlar ilk olimpiyat oyunlarının düzenlendiği MÖ 776'yı, Romalılar Roma'nın kuruluşunu başlangıç olarak kabul etmişlerdir.

Türklerin Tarihte Kullandıkları Takvimler

12 Hayvanlı Türk Takvimi

- Türklerin kullandığı ilk takvim olarak bilinmektedir.
- Güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir.
- 12'şer yıllık devirlerden olmuştur.
- Yıllar hayvan, adlarıyla aylar ise sayı ile belirtilmiştir.
- Kök Türkler, Uygurlar, Tibetliler, Çinliler tarafından kullanılmıştır.

12 Hayvanlı Türk Takvimi

Hicri Takvim

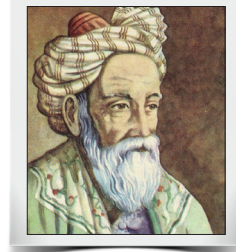
- Ay yılı esasına göre düzenlenmiştir. 1 yıl 354 gündür.
- Hz. Ömer Dönemi'nde hazırlanarak kullanılmıştır.
- Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçünü (Hicret, 622) başlangıç olarak kabul eder.

- Birçok ülkede resmi olarak kullanılırken ülkemizde dinî gün ve gecelerin belirlenmesinde kullanılmaktadır.

Celâli Takvim

- Büyük Selçuklu Sultanı Melikşah'ın emri ile dönemin bilginlerinden Ömer Hayyam'ın başkanlığını yaptığı heyet tarafından hazırlanmıştır. Mali alandaki işlerde kolaylık sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.
- Güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir. Başlangıç yılı 1079'dur.

Ömer Hayyam

Rumi Takvim

- Osmanlı Devleti'nde 1839'dan itibaren resmen kullanılmıştır.
- Mali işlerin düzenlenmesi amacıyla kullanılmıştır.
- Güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir.

Miladi Takvim

- Güneş yılı esasına göre düzenlenmiştir.
- Mısır uygarlığının, İyon ve Yunanların katkı sağladığı bu takvime Romalılar son şeklini vermiştir.
- Gregoryan Takvim olarak da bilinir.
- Ülkemizde 1 Ocak 1926'dan itibaren Avrupa ile olan ilişkileri geliştirmek için kullanılmaya başlanmıştır.
- Başlangıcı Hz. İsa'nın doğumudur, yani "0"dır. (Milat)

YD PRO
YAYIN DENİZİ

2. Ünite

İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ

Video Anlatımı

İnsanlığın İlk İzleri	1 Video
Yazının Gelişimi	1 Video
Uygarıklar	1 Video

VIDEO KONU ANLATIMI
YAYIN DENİZİ EĞİTİM
KANALIMIZDA

2. Ünite

İNSANLIĞIN İLK DÖNEMLERİ

İNSANLIĞIN İLK İZLERİ

- Yazıdan önceki dönemin aydınlatılabilmesi için en önemli unsur arkeolojik araştırmalar sonucunda elde edilen araç ve gereçlerdir.
- İnsanlığın bu dönemine mağaralar, kerpiçten ilkel konutlar, taştan, kemikten, pişmiş kilden yapılmış aletler ayna tutar.
- İnsanlık tarihinin araştırılmasını ve incelenmesini kolaylaştırmak için tarihin zamana göre tasnif (sınıflandırma) edilmesine ihtiyaç duyulmuş ve yazının olmadığı dönemlere “Tarih Öncesi Çağlar (Devirler)”, yazının olduğu dönemlere ise “Tarih Çağları (Devirleri)” adı verilerek tarih, iki temel kısma ayrılmıştır.
- Günümüzden yaklaşık 2,5 milyon yıl önce Dünya, buzullarla kaplı olduğu için insan yaşamına uygun değildir.
- Doğal çevre insan yaşamına uygun hâle gelmiş ilk yerleşme ile ilgili hareketlilikler bu kuşakta görülmeye başlanmıştır.
- Bereketli Hilâl olarak da adlandırılan bu coğrafyada iklim giderek insan yaşamına uygun hâle gelmiş ve bu bölgede nüfus artmaya başlamıştır.
- Yazının icadından önceki dönemde insanın hayat tarzı avcılık ve toplayıcılık şeklinde başlamıştır. (Göçebe yaşam, yer değiştirme, mağaralarda barınma)
- Tarım ile birlikte yerleşik yaşama geçilmiştir.
- Mağara tarzı yaşam, zamanla yerini barınaklara bırakmıştır.

Bereketli Hilâl

- Başlangıçta iri ve kaba olarak yontulan taşlar, devam eden süreçte usta bir işçilikle daha kullanışlı araç-gereçlere yerini bırakmıştır. Araç gereçlerin yapımında zamanla obsidyen ve kemikler de kullanılmaya başlanmıştır. Zamanla araç gereç teknolojisi gelişmiş ve mikrolit adı verilen önceki dönemlerdeki örneklerinden daha küçük ve değişken yapıda ok ucu, orak gibi birleşik alet ve silahlar yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Yapılan bir diğer alet de ok ve yaydır.

YERLEŞİK İNSAN VE MEDENİYET

- Anadolu'da Göbeklitepe, Çatalhöyük ve Çayönü gibi yerleşim yerleri yerleşik yaşama ait olan dönemi aydınlatan önemli yaşam bölgeleridir.
- Günümüze kadar keşfedilen en erken tarihli dinî mimarinin içerisinde yer alan Göbeklitepe'de; taş aletler, heykeller ve bitki kalıntıları bulunmuştur. İnsanoğlunun, tarım ve yerleşik hayattan sonra tapınaklar yaptığı şeklindeki yaygın görüş, Göbeklitepe'nin keşfiyle tartışmaya açılmıştır.
- Çatalhöyük yerleşkesi de Anadolu'daki en eski yerleşim yerlerinden biridir.
- Çayönü (Diyarbakır) ise Yakın Doğu'daki köy yerleşmelerinin ilk örneğidir.

SÖZLÜ KÜLTÜR

- Efsaneler, mitler ve destanlar gibi halk anlatıları; zamanla hem başka kültürlerden etkilenmiş hem de diğer kültürlerin sözlü ürünlerini etkilemiştir.

Sözlü Kültür Öğeleri

Efsane: Efsane ya da söylence, yıllarca gerçekten olmuş gibi kuşaktan kuşağa aktarılan ögelerdir.

Destan: Milletlerin hayatlarında büyük yankılar uyandırmış tarihî, toplumsal veya doğal olayların anlatıldığı, hayal unsurlarıyla süslenmiş uzun manzum eserlerdir.

